

observant

ONAFHANKELIJK WEEKBLAD UNIVERSITEIT MAASTRICHT / JAARGANG 46 / 22 JANUARI 2026 / Nr 16

50 jaar UM, 50 jaar knokken

Illustratie: Berend Vonk

Wel of niet schrijven?

Een voormalige topambtenaar van de provincie Limburg (en VVD-raadslid uit Maastricht) is gearresteerd wegens dreigen met terrorisme, meldde diverse lokale media vorige week woensdag. Hij zou hebben gechat over het doelbewust doodrijden van mensen in een winkelstraat. Een aantal redacteurs had het bericht al opgepikt. Niet veel later appte een oud-Observant-collega dat het ging om een oud-student en oud-lid van de universiteitsraad. We googleden zijn naam in ons archief en vonden wat terug uit 2019. Inderdaad, een oud-U-raadslid. Maar nu al lang niet meer verbonden aan de universiteit. En dus – daar waren we het snel over eens – gingen we het bericht niet plaatsen op onze site. Bovendien lazen we dat hij kampte met psychische problemen. Hij had zich al een hele tijd ziek gemeld bij zijn werkgever. Deze jongeman had de juiste zorg nodig en niet nog meer media-aandacht, concludeerden we.

De afweging waarom je sommige artikelen wel en andere niet schrijft, is een lastige, vaak ook een gevoelskwestie. Ik sprak erover met collega Deborah Blekkenhorst die jarenlang bij de NOS-sportredactie werkte. Zij herinnerde zich de discussie of de NOS moest schrijven over zwangerschappen van topsporters. Het ene kamp vond van wel, want dit willen mensen lezen, daar hebben ze het over bij de koffieautomaat. Het andere kamp vond van niet, want daar houdt de NOS zich toch niet mee bezig? Uiteindelijk hakt iemand de knoop door, en als het toevallig een nieuwsluw weekend is, wordt het waarschijnlijk al snel een 'ja'.

In ons kleine team speelt ook mee of het écht nodig is. Wil je je tijd aan verhaal X spenderen? Besef dan dat Y en Z niet kunnen. We produceren redelijk veel in een week, onze site wordt vaak ververst waardoor verhalen al snel van de voorpagina vallen en niet altijd de aandacht krijgen die ze verdienen en dat is jammer. Kiezen hoort er dagelijks bij. De avond van Studio Europa waar een Oekraïense historicus spreekt over de historische en culturele verankering van Oekraïne in Europa sneuvelt. Zo ook een voorgesteld interview met een Maastrichtse econoom die net als 69 collega's uit Europa pleit voor een volledige invoering van de digitale euro. Over de invoering daarvan wordt in het Europees Parlement gestemd komend voorjaar. Wellicht dat we er dan nog iets mee doen. Vrijdag wordt de eerste podcast '50 jaar' met Sjeng Kremers, oud-gouverneur van Limburg en van levensbelang voor de UM, opgenomen. Net als over de artikelen in dit extra dikke nummer hebben we ook daar (bijna) geen moment over getwijfeld.

Wendy Degens

De hoofdredacteur geeft een kijkje achter de schermen van de redactie

50
JAAR
JM

Nieuwe huisstijl? De logopolitie is nooit ver weg

1992–nu

Wil je de universitaire gemeenschap op stang jagen? Kondig dan de komst van een nieuw logo aan dat iedereen moet gaan gebruiken. Geheid dat er kritiek, gemopper en ontwijkgedrag volgt. Dat was al zo toen in het voorjaar van 1992 het college van bestuur de komst van een vernieuwde huisstijl aankondigde. Ze hadden er een heus bureau voor ingehuurd. Totale kosten: 321 duizend gulden. En nee, dit was geen grap, zoals *Observant*-columnist Frans van Wijmen nog even dacht.

De hele operatie zou bijdragen aan het broodnodige 'wij-gevoel' en in één klap een einde maken aan de wildgroei aan beeldmerken binnen de Rijksuniversiteit Limburg. Het vijftien jaar oude RL-logo werd immers steeds meer verdrongen door eigen knutsels van afdelingen en faculteiten. Speciaal daarom werd de huisstijl verplicht voor iedereen en zou er een handboek komen dat vertelde wat wel en niet mocht. Het idee dat iedereen dat ook braaf zou volgen, was een "grove onderschatting van de anarchistische neigingen van het universitair volkje", schreef *Observant* vol leedvermaak en riep de lezers op om zelf iets te bedenken om het 'wij-gevoel' en het smoel van de Rijksuniversiteit Limburg te versterken. Dat leverde weinig op.

Een paar jaar later, tijdens de diesviering in januari 1999, de RL was drie jaar eerder omgedoopt tot Universiteit Maastricht, werd een heel nieuw logo gelanceerd: de bekende twee schuin onder elkaar liggende blauwe driehoekjes met daarin een U en een M. Op dezelfde dag wapperden ook voor het eerst bontgekleurde vlaggen met UM-logo bij de universitaire gebouwen. Iedere faculteit zijn eigen kleur. Kosten voor ontwerp en invoering: 250 duizend gulden. Het commentaar: lijkt op een "blokkendoos, heeft iets infantiels", "er is iets met de balans, het valt om", maar ook "uitstekend logo. Niet revolutionair, maar eenvoudig en helder". En ook nu weer klonk het dreigend: onderdelen van de UM die er nog een eigen stijl op na houden, moeten verplicht overstappen.

Negen jaar later, in 2008, is het weer raak: de huisstijl wordt vernieuwd, en inderdaad, waag het niet om daarvan af te wijken, de universitaire logopolitie is nooit ver weg. Dit keer wil de universiteit aan de wereld laten weten dat ze internationaal is en zet daarom het Engelstalige *Maastricht University* onder de twee driehoeken die samen de afkorting UM vormen.

Die combinatie van een Nederlandstalige afkorting en Engelstalige ondertitel wekt meteen wrevel op in de universiteitsraad. Weinig consistent, heet het daar. En waarom is er geen inspraak over geweest, moppert een studentlid. De bijbehorende slogan *Leading in Learning* - de UM leeft inmiddels in het Ritzen tijdperk, de oud-minister en collegevoorzitter die weinig op lijkt te hebben met bescheidenheid - kan rekenen op meewarig gesnuif in de wandelgangen. Hoezo alleen *learning*? Waar is het onderzoek? Het gesnuif klinkt luider als de rapportcijfers in de ranglijsten van de *Keuzegids* zakken, maar ook als de bewegwijzing in Randwyck is aangepast aan de UM-huisstijl 3.0. De veel te kleine letters op de bordjes ("zelfs jongeren met een normaal gezichtsvermogen hebben nu een bril nodig", meldt een brievenfles in *Observant*), de spellingsfouten ("embryologie is nu embyologie") en de 450 duizend euro die de nieuwe bordjes zouden hebben gekost, "een bedrag gelijk aan twee Veni-beurzen": het is voor een andere brievenfles reden genoeg om *Leading in Learning* om te dopen tot *Superior in Spending*.

Dat ook buiten de Maastrichtse universiteitsmuren de slogan leidt tot gefronste wenkbrauwen, blijkt als in 2016 de UM opduikt in de Domheidsranking van het Platform Hervorming Nederlandse Universiteiten; opgericht door bezorgde

Het idee dat iedereen dat braaf zou volgen, was een "grove onderschatting van de anarchistische neigingen van het universitair volkje"

wetenschappers die zich ergeren aan de universitaire brandingcampagnes en geoliede PR-machines. Een top drie plek zit er niet in, de UM wordt zesde. Nummer één is Groningen met *Born leaders reach for infinity*.

Leading in learning stierf uiteindelijk een langzame dood, maar daarmee kwam er geen eind aan de slogans. Eind 2024 lanceerde de UM een nieuwe: 'Echte antwoorden vinden we samen'. Deze hoort bij een campagne om Nederlandse studenten te lokken naar de UM. En jawel hoor, ook deze keer was er kritiek. Pure verpakking, waar blijft de broodnodige "inhoudelijke visie"?

Riki Janssen

De UM-huisstijl verandert weer. Lees erover op pagina 5

Dit is een serie over 50 jaar UM. We duiken in onze eigen archieven: welke opzienbarende, grappige, belangrijke of wonderlijke nieuwsjes komen we tegen?

Studenten gokken leeftijd van de UM – en zitten er dichterbij dan gedacht

“Even denken, dit is wel een jonge universiteit. 75 voelt als een goed getal”

Hoe oud is de Universiteit Maastricht? Voor medewerkers een schijnbaar gemakkelijk te beantwoorden vraag, maar hoe zit het met de studenten? Weten zij hoeveel kaarsjes er dit jaar mogen worden uitgeblazen? “Ik heb iets voorbij zien komen met een 5, maar op welke plek stond dat cijfer nu?”

De Zwitserse Ines hoeft maar even na te denken voordat ze antwoord geeft op de vraag hoe oud de universiteit is. “50 jaar.” Het is een gok, geeft ze toe, maar wel een goed door-dachte. “Ik had al gehoord, voordat ik hier naartoe kwam, dat het een vrij jonge universiteit is. Dan is het gek om te denken dat het een instelling is van honderden jaren oud.” Ze is eerstejaars en heeft naar eigen zeggen maar weinig meegekregen vanuit de universiteit over het aanstaande jubileum, maar herinnert zich wel een e-mail “over een gala of zoiets? Het precieze onderwerp weet ik niet meer, maar dat is me bijgebleven.”

Medestudente Hannah vult haar aan: “De koning komt. Ik heb meteen mijn oma gebeld, die is gek op koningshuizen, dus dat wilde ik haar wel even laten weten.” Dat hij komt voor het 50-jarig jubileum, is niet blijven hangen, zelf denkt ze dat de UM 75 jaar oud is. “Ik heb iets voorbij zien komen op sociale media, met een 5. Ik wist alleen niet meer op welke plek dat cijfer stond.”

Ze is niet de enige die er een paar jaar naast zit, blijkt uit een kleine rondgang van *Observant* in enkele universiteitsgebouwen in de binnenstad. Toch komen de meeste antwoorden aardig in de buurt van de daadwerkelijke leeftijd. De ondervraagde studenten realiseren zich allemaal dat Maastricht nog niet zo lang een universiteit binnen de stadsmuren heeft. “Ik heb gelezen, toen ik me aanmeldde, dat de UM relatief jong is. Dus 100 jaar zou niet logisch zijn”, zegt de Amerikaanse Sydney die net is gearriveerd in Limburg als uitwis-

selingsstudent: “55 jaar?” Niet slecht voor iemand die nog nauwelijks tijd heeft gehad om zich in te lezen.

“In Maastricht hoor je nooit verhalen over vroeger, over de universiteit en hoe het was. Dan weet je dat de historie niet eeuwen teruggaat. Ik zeg 40 jaar, omdat ik denk dat hij 50 gaat zeggen”, aldus de Duitse Felix, terwijl hij wijst op zijn tafelenoot. Die heeft het inderdaad bij het juiste eind. “Mijn zus heeft hier ook gestudeerd, zij zei twee jaar geleden tegen mij dat dit jubileum eraan kwam”, verklaart de Hongaarse Balint. Zijn tijd in Maastricht zit er bijna op, Felix moet nog een jaar. “Ik vind het fijn dat het hier allemaal wat losser is, in Duitsland is het onderwijs zo star. Hier heb je veel meer contact met elkaar, in kleinere groepen. Dat bevalt me wel.”

“Dit is toch de grootste internationale universiteit van Nederland? Dat heb ik wel gelezen toen ik me oriënteerde op een studie in het buitenland”, zegt de Australische Grace nadat ze een leeftijd van 75 jaar op een blaadje heeft geschreven. “Dat voelt als een goed getal. Ik weet dat er niet zo’n heel lange geschiedenis is, dat hebben we gehoord tijdens de introductie, toen hebben we ook een rondleiding langs de universiteitsge-

bouwen gehad.” Waarom de universiteit zo jong is, weet ze niet. “Omdat er niks anders was?” Deels goed, het verhaal over de sluiting van de Zuid-Limburgse mijnen, de beloofde compensatie daarvoor en de stevige lobby om het hoger onderwijs binnen de provinciale grenzen te krijgen, kent ze niet. Ook medestudent en landgenoot Ellie is niet zo diep in de historie gedoken, maar weet wel precies hoeveel kaarsjes de UM mag uitblazen: 50. “Ik was bij de onthulling van prins Carnaval afgelopen weekend, daar werden flyers uitgedeeld waarop dat getal stond en ook iets met de UM. Dus ik dacht wel dat het met elkaar te maken zou hebben.” Carnavalsvereniging De Tempeleers viert inderdaad het universiteitsfeest mee en speldt dit jaar geen Prinse-orde op bij de mensen die zich inzetten voor *vastelaovend*, maar ‘t *Perfesserke* (het professortje), een medaille met de afbeelding van Sjeng Tans, medeoprichter van de Universiteit Maastricht.

Deborah Blekkenhorst

Verkiezingsbeloftes D66 overleven de realiteit niet

“

Breken er voor het hoger onderwijs betere tijden aan zodra het kabinet Jetten op het bordes van het paleis staat? Het zou kunnen. D66 is de onderwijspartij. In haar verkiezingsprogramma belooft D66 de studiefinanciering te verhogen, het collegegeld voor sommige studenten te verlagen, het bindend studieadvies af te schaffen, de bezuinigingen van het vorige kabinet ongedaan te maken en de bekostiging van universiteiten minder afhankelijk te maken van het aantal studenten. Medewerkers en studenten zouden meer inspraak moeten krijgen op het beleid van de universiteit, er moet meer ruimte komen voor vrij onderzoek, meer vaste aanstellingen en er moet meer internationaal toptalent worden aangetrokken. De hoger onderwijsparagraaf van D66 leest als het verlanglijstje van een universiteitsbestuurder.

D66 is wel de grootste geworden, maar gaat een coalitie aan met partijen die dit allemaal niet willen. CDA en VVD noemen vrijwel geen enkele van deze plannen in hun programma en als ze het wel vermelden is hun standpunt meestal tegengesteld aan dat van D66. Er is, kortom, een groot verschil tussen de plannen die D66 heeft voor het hoger onderwijs en die van CDA en VVD. Meestal is het in coalitieonderhandelingen de grootste partij die het meest moet toegeven om tot een akkoord te komen. Ook een kabinetsinformatuur met hart voor het hoger onderwijs kan daar waarschijnlijk niet veel aan veranderen.

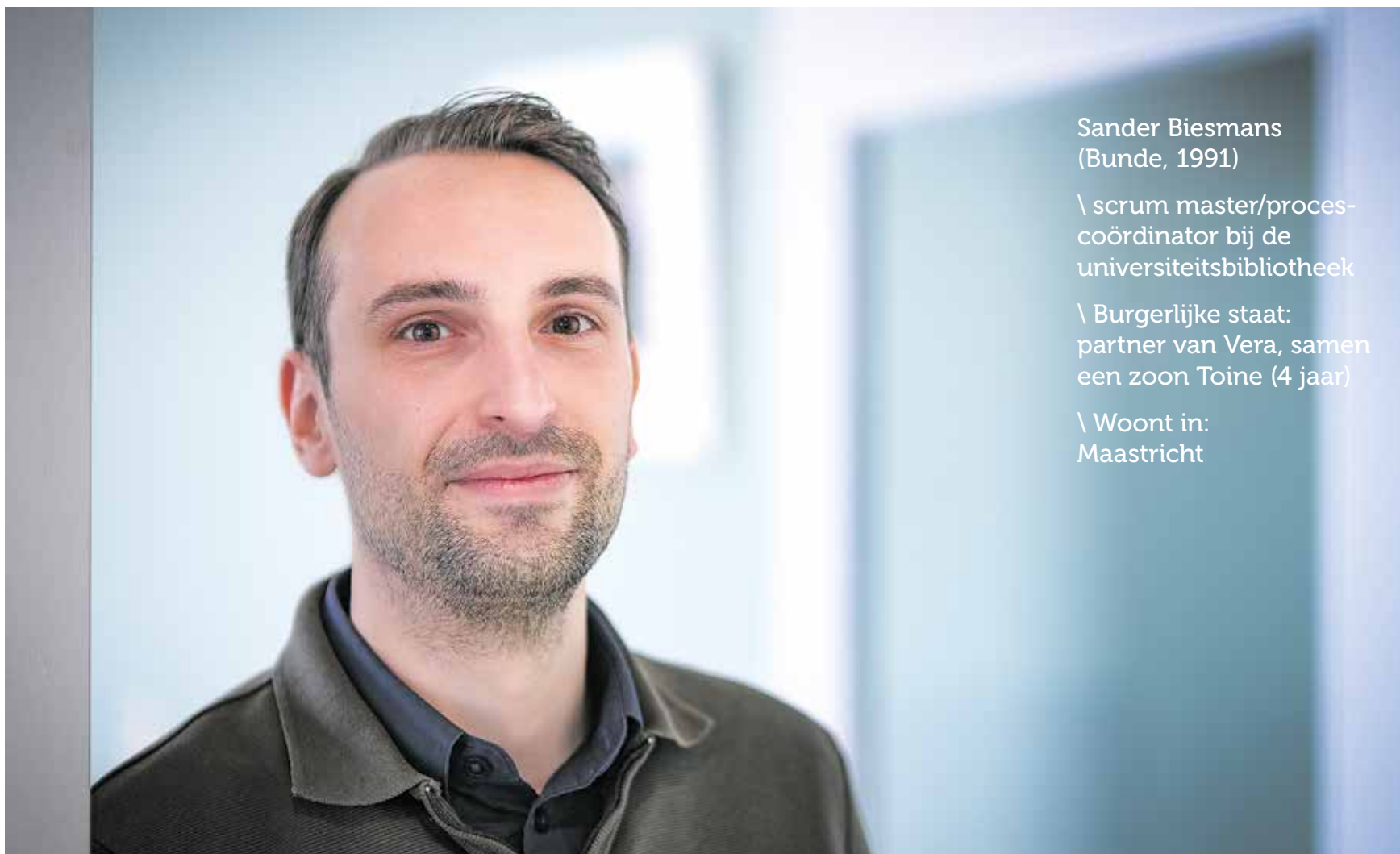
Onderwijs heeft ook niet de hoogste prioriteit, zelfs niet voor D66. Het nieuwe kabinet zal vooral het leger snel willen versterken, Oekraïne willen steunen, meer huizen willen bouwen en de klimaat- en stikstofcrisis willen aanpakken. Om dit te realiseren zal mogelijk €20 miljard bezuinigd moeten worden op andere uitgaven. Een groot deel zal gevonden worden door te korten op de groei van de zorguitgaven, maar ook andere collectieve uitgaven zullen niet aan bezuinigingen ontkomen. Ongeveer 2 procent van de collectieve uitgaven gaan naar het hoger onderwijs. Als alle collectieve uitgavenposten een proportionele bijdrage leveren aan de bezuinigingen, moet het hoger onderwijs rekening houden met €400 miljoen minder aan overheidsgeld.

Het lijkt onwaarschijnlijk dat de bezuinigingen van het vorige kabinet worden teruggedraaid of dat dure plannen als verhoging van de studiefinanciering en verlaging van het collegegeld gerealiseerd zullen worden. De mooie verkiezingsbeloftes van D66 zullen de confrontatie met de realiteit waarschijnlijk niet overleven.

”

Wim Groot,
hoogleraar gezondheidseconomie en hoogleraar evidence based education

serie zing, vecht, huil, bid, lach, werk en bewonder

Sander Biesmans
(Bunde, 1991)

\ scrum master/proces-
coördinator bij de
universiteitsbibliotheek

\ Burgerlijke staat:
partner van Vera, samen
een zoon Toine (4 jaar)

\ Woont in:
Maastricht

Foto: Joey Roberts

“
Iedere dag achter je pc in je eigen
bubbel zitten? Shoot me, dat wil ik niet
tot mijn pensioen doen
”

Wie mij googelt... [pakt telefoon] vindt mijn eigen website die ik maakte voor mijn master Industrial Design in Eindhoven. We moesten een digitaal portfolio aanleggen. Ik heb die site aangehouden toen ik ging solliciteren, maar er de afgelopen tien jaar niets meer aan gedaan.

Ik ben een beetje een nerd. Mijn vriendin zal dit beamen. Ik wil altijd weten hoe dingen werken en vind het leuk om ergens diep in te duiken. Daarnaast kan ik ook genieten van de *Star Wars*-reeks, of de driedelige verfilming van Tolkien's *Lord of the Rings*. Dan krijg je langzaam het stempel van nerd. Al ga ik niet zover als een goede vriend van me: hij kent die films zin voor zin uit het hoofd. Vorig jaar rond deze tijd zag ik de *extended* editie van *Lord of the Rings*, die is nog beter dan de bioscoopversie.

Ik heb spijt van... weinig dingen, het leven loopt zoals het loopt. Als ik iets moet noemen, dan misschien dat ik niet echt gitaar heb leren spelen? Ik had te weinig geduld en heb nu een haat-liefde-verhouding met dat instrument: er staat er wel een in de kamer, maar ik speel er weinig op. Of ik foute levenskeuzes heb gemaakt? [Lacht] Misschien de volgorde van onze relatie: we zijn eerst gaan samenwonen, hebben toen een kind gekregen en moeten nog gaan trouwen. Volgens mijn vriendin de verkeerde volgorde. Ik ga de grote vraag nog wel een keer stellen. Voor mij is dat een mooie bevestiging van onze relatie, die we dan vieren met onze naasten. Een religieuze betekenis heeft dat voor mij niet. Ik ben van huis uit katholiek, maar geloof niet dat ik moet trouwen omdat God anders boos op me is.

Naar Maastricht verhuizen was een stap. Een kleine stap, maar toch wel ja. Ik ben geboren en getogen in

Bunde en ben daar ook tijdens mijn studie blijven wonen. Mijn vriendin daarentegen is een echte Maastrichtse. Toen we een huis zochten, trok ze op de kaart een cirkel rond het centrum: 'Daarbinnen wil ik wonen.' Dat is gelukt, gelukkig. En na tien jaar in de stad kan ik zeggen: ik vind het hier heerlijk.

Niets zo saai als... routine. Ik zoek altijd nieuwe prikkels, wil mezelf uitdagen. We wonen nu een jaar in ons huidige huis en daar vind ik nog altijd dingen die nog moeten gebeuren. Vaak zijn dit klussen die ik nog nooit eerder gedaan heb en dan zoek ik uit hoe ik ze zelf kan doen. Bungeejumpen voor de kick? [Lacht] Hoe ouder ik word, hoe meer ik me bewust ben van dingen die mis kunnen gaan, misschien ook omdat ik nu vader ben. Dat ik me toch ergens afvraag: 'Wat als dat elastiek breekt?'

Deze boeken herlees ik graag. 1984 van George Orwell en *Brave New World* van Aldous Huxley. Twee mooi geschreven doemscenario's die je laten nadenken over de huidige tijd: in 1984 worden mensen via schermen tot gehoorzaamheid gemanipuleerd, in *Brave New World* stompen ze af door een kunstmatig opgewekt geluksgevoel. Je ziet dat om je heen ook terug, als we willen, kunnen we voortdurend afgeleid zijn. Thuis op de bank *doomscroll* ik zelf soms ook, maar het is belangrijk om moeite te doen om even stil te staan en te reflecteren. Het zou zonde zijn om later te moeten vaststellen: ik had dit of dat nog willen doen, maar was voortdurend afgeleid of te druk met andere dingen.

Mijn grootste opvoedfrustratie. Dat onze zoon de laatste tijd niet sneller wil eten. Het zou alles zoveel gemakkelijker maken als hij dat wel deed. Wij vinden het belangrijk om samen te eten, gaan ook niet van tafel voordat iedereen klaar is.

Eten met hem erbij is nu een soort *mindfulness*-training van een uur, zó traag gaat dat.

Wanneer hilde je voor het laatst? Afgelopen november. Ik zat op een zaterdag te ontbijten toen mijn broer belde: onze vader was acuut in het ziekenhuis opgenomen met hartfalen. Toen heb ik wel een paar traantjes gelaten. We hadden moeilijke gesprekken met hem, over de dood, wat zijn wensen waren. Dat móest, want we wisten het niet. Achteraf gezien had ik dat liever eerder gedaan, met minder druk, maar bij ons thuis spraken we daar niet open over. Het gaat nu weer beter met hem, al heb ik nog steeds van alles niet gevraagd, we zitten allemaal weer in de *rat race* van het leven. Ik hou van mijn ouders, maar spreek dat niet echt uit. Geen idee waarom niet, ik wil dat wel meer gaan doen.

Met een teletijdmachine ga ik naar... Rome in de Romeinse tijd, om te zien hoe het leven daar toen ging. En ik zou naar de jaren zestig willen, om Jimmy Hendrix live te zien.

De aantrekkelijkste eigenschap van mijn partner. Ze is heel direct en gepassioneerd, bij haar hoeft ik me nooit af te vragen wat ze denkt. Dat zie ik gewoon. We zijn nu 10 jaar samen en maken het altijd leuk samen, waar we ook zijn. Tijdens de coronalockdowns merkten we dat pas goed: we hadden nooit het gevoel dat we op elkaars lip zaten.

Beste beslissing ooit? Industrial Design studeren in Eindhoven. Na mijn bachelor werktuigbouwkunde heb ik een jaar gewerkt. Mijn eerste opdracht was voor het bedrijf waarvan ik altijd had gezegd dat ik er wilde werken, maar ik merkte al snel: iedere dag achter je pc in je eigen bubbel berekeningen zitten maken en technisch tekenen? *Shoot me*, dat wil ik niet tot mijn pensioen doen. Bij Industrial Design daarentegen leerden we over innovatie, interactieve technologie, de *business*-kant en hoe je de gebruikers bij de ontwikkeling van een product of dienst betreft. We kregen een opdracht en dan was het: succes ermee. Die mix van creativiteit en technologie toepassen heeft me uit mijn comfortzone gehaald en zelfstandig gemaakt.

Mijn grootste angst. Dat er iets met mijn naasten gebeurt, met mijn ouders, vriendin of kind. Dat we in een nachtmériechtige situatie belanden waarin hen iets slechts overkomt en ik dat niet kan voorkomen. Dat zou echt een doemscenario zijn.

Peter Doorakkers

Hier verschijnt wekelijks een portret van een student of medewerker

Huisstijl in nieuw jasje

“De twee driehoekjes blijven, een iconisch beeld”

De huisstijl van de Universiteit Maastricht verandert. Niet rigoureuus, niet op één dag. “We gaan geen bordjes van de muren trekken.” Het jubileumjaar wordt gebruikt om iedereen geleidelijk aan de “opgefriste identiteit” te laten wennen. Dat opfrissen is wel nodig na 25 jaar, constateert Roel van Herpt, directeur marketing en communicatie.

Een interview over de nieuwe huisstijl? Roel van Herpt en programmamanager Kirsten Engbersen, ook van marketing en communicatie, spreken liever van een “aangescherpte positionering” van de Universiteit Maastricht. Dat vraagt om uitleg. “Positionering is de plek die wij als organisatie in de hoofden van onze doelgroepen innemen. Wie zijn we? Waar staan we voor als UM? Hoe anderen ons zien, kunnen we beïnvloeden door middel van communicatie”, legt Engbersen uit.

Talenten

En juist nú moeten we opnieuw in die hoofden kruipen? “We staan voor grote uitdagingen. Het ministerie van Onderwijs verwacht in de periode 2024 tot en met 2031 een daling van 11 procent in het aantal vwo-scholieren. Daarmee wordt ook het aantal bachelorstudenten minder”, vertelt Engbersen. Dat geldt voor het hele hoger onderwijs in Nederland, maar Maastricht zal het extra moeilijk krijgen vanwege de ligging in het zuidelijkste puntje. Bovendien is de Haagse ‘anti-internationaliseringstrend’ niet gunstig voor de zelfbenoemde ‘Europese universiteit van Nederland’. Engbersen: “Hoe onderscheid je je waardoor scholieren de UM in het vizier krijgen?” Bovendien gaat het niet alleen om studenten, maar ook om staf. “We krijgen de vacatures wel gevuld, maar trekken we de juiste talenten aan en kunnen we ze ook behouden?”

Iconisch

Positionering is volgens Engbersen en Van Herpt “een ondergeschoven kindje” geweest. “Daar waren we onvoldoende mee bezig.” Ter illustratie: de ‘visuele identiteit’, waaronder de twee driehoekjes met erachter de naam ‘Universiteit Maastricht’, dateert van eind jaren negentig. “Het pre-digitale tijdperk”, zegt Van Herpt. “Dat merk je bijvoorbeeld aan het lettertype. Als je dat vergroot, gaan de letters ‘dansen’ en wordt het minder leesbaar.”

De twee driehoekjes blijven, “een sterk en iconisch beeld. We gaan het kind niet met het badwater weggooien.” Wel komt er een nieuw lettertype en kleurstellingen. “Sommigen zien geen verschil, dat is oké. Neem Amazon of PostNL, ook die hebben kleine updates gedaan, je hoeft niet altijd groots in te grijpen om een merk meer naar deze tijd te trekken.”

50 jaar

Voor het project is drie jaar uitgetrokken. Er komt geen officieel lanceringmoment, zegt Van Herpt. “Het moet geruisloos en geleidelijk gaan.” Een speciale UM50-website gaat vrijdag, op de dag van de Dies, online. “Daar, en tijdens de viering zelf,

Een impressie van hoe de nieuwe ‘visuele identiteit’ eruit zou kunnen zien Collage aangeleverd door Marketing & Communicatie

zie je al veel van de nieuwe stijl terug.” Voor het jubileum is een ‘50’ toegevoegd waarbij wordt teruggegrepen op het oude logo van de Rijksuniversiteit Limburg, herkenbaar aan het lijnenspel. Wie overigens op de hoogte wil zijn van alle details mag in een 90-pagina’s-dik handboek duiken, vooral bedoeld voor alle communicatiedeskundigen binnen de UM en externe ontwerp bureaus die met de stijl aan de slag gaan. Het is ontwikkeld door Vandejong Creative Agency uit Amsterdam, het bureau dat voor deze klus is ingehuurd.

Huisstijlpolitie

Wat gaan we nog meer zien? Nieuwe vlaggen, wegwijzers, opleidingsbrochures, gevelletters, e-mailhandtekeningen, een verbouwde UM-website? “Ook dit gaat gefaseerd.” De website is een verhaal apart, complex ook, zegt Van Herpt. De site heeft in het najaar van 2024 een update gekregen, opgefrist met minder tekst en meer beeld. Deze keer wordt de stijl (weer) lichtjes aangepast, “maar het blijft bij een esthetische ingreep. We zullen veel meer moeten nadenken over de functie van de site, ons digitale visitekaartje, en vanuit daar hoe die eruit zou moeten zien.”

Een andere kwestie: hoe zorg je ervoor

dat iedereen zich aan de juiste stijlregels houdt? Staat de ‘huisstijlpolitie’ om de hoek, klaar om in

te grijpen? “We maken het makkelijker doordat er meer accenten mogelijk zijn. Dat doet ook recht aan wie we allemaal zijn, divers, met verschillende persoonlijkheden.” De kleurkeuze (nu nog beperkt tot oranje, blauwtinten, zwart, wit) wordt uitgebreid (ook onder andere bruin-, roze- en groentinten). Overigens betekent ‘meer accenten’ niet dat alles zomaar kan. Engbersen: “Communicatie is een vakgebied waar iedereen iets van vindt, dat mag, maar we zullen wel kaders geven.” Het plan is inmiddels (vertrouwelijk) besproken in de universiteitsraad. Van Herpt: “Mede naar aanleiding van hun opmerkingen laten we het nog een keer bekijken door de Disability Inclusion Group en Unlimited (voor studenten en medewerkers met functiebeperkingen, chronische ziektes of neurodivergentie, red.)”

Ontwerpen

Een ‘nieuwe positionering’ van de UM, bedoeld om meer studenten te trekken: gaat dat met deze ingrepen gebeuren? “Dat is een vraag die we eerder hebben

“Je hoeft niet altijd groots in te grijpen om een merk meer naar deze tijd te trekken”

gehoord”, zeggen Van Herpt en Engbersen. “Positionering en communicatie kunnen zeker bijdragen aan

de uitdagingen waar de UM voor staat. Maar er spelen ook andere zaken, zoals het opleidingsaanbod, hoe een open dag precies verloopt, wie daar de presentatie geeft, et cetera.”

Tot slot, is het nodig om een (via aanbesteding aangetrokken) extern bureau in te huren voor deze klus (kostenpost: 140 duizend euro voor ‘aanscherping positionering’, opfrissing ‘visuele identiteit’ en ‘merkverhaal’)? Van Herpt: “Ontwerpen is een vak. Wij hebben geen grafisch ontwerpers in huis en dat is ook oké. Bovendien helpt het om hiervoor een blik van buiten te krijgen.”

Samen met Vandejong wordt in de volgende fase verder nagedacht over “het merkverhaal, dat waar de UM voor staat”, vertelt Van Herpt. “Probleemgestuurd onderwijs, onze ‘international classroom’, de Europese universiteit van Nederland, ja, allemaal waar, maar hoe vertellen we dat, hoe geven we dat vorm, hoe zorgen we dat mensen van buiten de UM dit ook echt voelen? Daar werken we aan.”

Wendy Degens

50
JAAR
JM

EREDOCTORATEN

Tijdens de 50e Dies Natalis, op vrijdag 23 januari, worden er eredoctoraten uitgereikt aan Peter Stenvinkel, Roger Cox en Mirjana Spoljaric Egger voor hun uitzonderlijke prestaties. Spoljaric Egger, voorzitter van het Internationaal Comité van het Rode Kruis, was omwille van een te drukke agenda niet beschikbaar voor een interview.

“HET VERLIES AAN BIODIVERSITEIT BRENGT ENORME PROBLEMEN VOOR ONZE GEZONDHEID MET ZICH MEE”

Op het eerste gezicht lijkt **Peter Stenvinkel**, hoogleraar nefrologie aan het Zweedse Karolinska Instituut, een paar vreemde sprongen in zijn carrière te hebben gemaakt. Hoe kwam de nierspecialist er bijvoorbeeld bij om beren in winterslaap te bestuderen? En waarom zet hij zich in voor een beter milieu? Maar wie beter kijkt, ziet dat alles met elkaar verbonden is.

Collage: Simone Golob

Nierspecialisten zien de laatste jaren steeds meer patiënten met chronische nierziekte (CNZ). Hun aantal is sinds de jaren '90 meer dan

verdubbeld, inmiddels heeft wereldwijd bijna 15 procent van de volwassenen het. Deze mensen hebben permanente nierschade wat kan leiden tot onder andere een hogere bloeddruk, botont-

kalking en verkalkte aderen, wat dan weer het risico op hart- en vaatziekten verhoogt. Waar komt deze stijging vandaan, vroeg Stenvinkel zich af. “En dan zie je dat de gevolgen

van klimaatverandering zoals luchtvervuiling en langere hete perioden het erger maken. Dat geldt ook voor het eten van ultra bewerkt voedsel of het binnenkrijgen van microplastics via ons eten. We noemen CNZ ook wel de stoflong [longziekte veroorzaakt door het inademen van kolenstof in de mijnen] van klimaatverandering.”

Gezondheid én milieu verbeteren

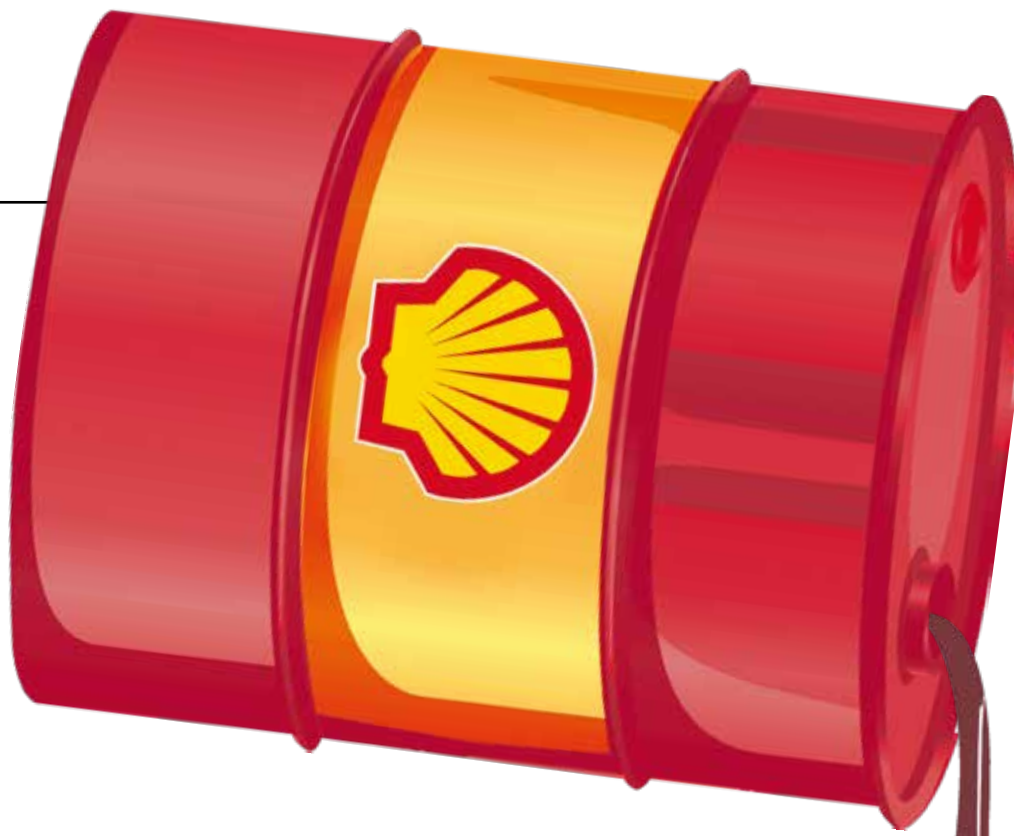
Als we wat beter voor de aarde zouden zorgen, helpen we daarmee ook onze eigen gezondheid, denkt hij. Neem het verlies aan biodiversiteit. “Soorten sterven momenteel uit in een tempo dat we niet hebben gezien sinds de vijf grote massa-extincties uit prehistorische tijden. Dat verhoogt de kans op pandemicen. De monoculturen in onze veehouderijen zijn de perfecte broedplaats voor nieuwe virussen. Ook wordt de grond minder vruchtbaar, waardoor de planten die wij erop verbouwen minder voedzaam worden. En we raken mogelijkheden kwijt om onze kennis uit te breiden en de medicijnen van de toekomst te ontdekken. Pakweg een derde van onze medicatie kent z'n oorsprong in de natuur – hoeveel mogelijk levensreddende medicijnen lopen we mis doordat een soort is uitgestorven voordat we de therapeutische waarde ervan hebben kunnen onderzoeken?” Of kijk naar onze voedselproductie, die een hoop water kost en voor een groot deel van de CO₂-uitstoot zorgt. “Maar het is ook zo dat het ongezondste eten, zoals ultra bewerkt voedsel en rood vlees, de meeste vervuiling veroorzaakt. Dus als we vaker plantaardig en onbewerkt eten, is dat een win-winsituatie voor zowel onze eigen gezondheid als die van de planeet.”

Leren van beren

Stenvinkel denkt dat we veel van de natuur kunnen leren. Al meer dan vijftien jaar houdt hij zich bezig met biomimetica: kijken hoe de natuur bepaalde problemen oplost en of we daar ook toepassingen voor mensen uit kunnen afleiden. “Het begon met beren in winterslaap.” Deze dieren eten, drinken en bewegen maandenlang nauwelijks, zonder dat het schade toebrengt aan hun lichaam. “Ze lijken bijvoorbeeld immuun voor aderverkalking, hebben er een soort natuurlijke vaccinatie tegen. Als we dat zouden kunnen vertalen naar een medicijn voor mensen, dat zou geweldig zijn.” Ook zijn er dieren die heel lang leven – hoe komt dat? En waarom zijn katten (zowel grote als huiskatten) extra gevoelig voor nierproblemen? Stenvinkel maakt deel uit van een onderzoeksgroep onder leiding van Leon Schurgers, hoogleraar biochemie bij de faculteit Health, Medicine and Life sciences, die net een subsidieaanvraag heeft ingediend om meer van deze ‘dierenmodellen’ te bestuderen. De twee kennen elkaar al langer; Stenvinkel was een jaar gasthoogleraar bij onderzoeksinstituut CARIM, waar Schurgers ook aan verbonden is. “Hij deed onderzoek naar vitamine K – nierpatiënten hebben daar vaak een gebrek aan, wat het risico op verkalkte aderen verhoogt.”

Interdisciplinair

Als ze de subsidie krijgen, zal het onderzoek – waar zo'n tien promovendi aan verbonden zullen zijn – waarschijnlijk onder de paraplu van het nieuwe FHML-instituut Climate HEALTH vallen, waar ook naar gezondheidsvraagstukken door de lens van klimaatverandering wordt gekeken. Daarnaast wil Stenvinkel, net als bij zijn eerdere onderzoek, samenwerken met dierenartsen, biologen, ecologen en andere disciplines. “Als we dit soort complexe problemen willen aanpakken, dan moeten we als wetenschappers met elkaar praten. We kunnen als medische professionals ontzettend veel leren van andere vakgebieden. De situatie laat zich niet vanuit één hoek oplossen. We moeten de juiste verbanden leggen.”

50
JAAR
JM

"ALS JE tegenkracht VOELT, DAN WEET JE: IK DUW OP DE JUISTE PLEK"

Als advocaat in spraakmakende klimatzaken tegen de Nederlandse staat en Shell schreef Roger Cox geschiedenis. Maar zijn werk gaat over veel meer dan klimaatverandering, zegt hij. "Het echte probleem is macht, alleen zien veel mensen dat niet."

Hij ziet het eredoctoraat van de universiteit in de stad waar hij al 25 jaar werkt, en waaraan zijn twee dochters studeerden, als "een steun in de rug, een aanmoediging om mijn werk voort te zetten", vertelt Roger Cox in zijn kantoor bij Paulussen Advocaten in Maastricht. Het klinkt bescheiden uit de mond van een jurist die wereldwijd al de nodige lof heeft ontvangen, van een plek op *Time Magazines* lijst van de honderd invloedrijkste personen

ter wereld in 2021 tot winst van de Dresden-vredesprijs – waarmee hij in een rijtje staat met Aleksej Navalny en het Europees Hof voor de Rechten van de Mens. Terwijl hij van huis uit helemaal geen klimaatadvocaat is, maar bouwadvocaat. Zijn carrière nam een andere wending toen hij 20 jaar geleden Al Gore's documentaire *An Inconvenient Truth* zag en zich ging afvragen wat hij zelf voor het klimaat kon betekenen. "In eerste instantie verdiepte ik mij in het milieurecht, daar denk je toch als eerste aan. Maar gaandeweg ontdekte ik dat het primaire doel van die wetgeving vooral het beschermen van de status quo is, zodat bedrijven kunnen blijven doen wat ze doen." Cox beseft dat hij een andere weg moest inslaan. "Klimaatproblematiek gaat over veel meer dan het milieu. Ze raakt de financiële wereld, de energievoorziening, mensenrechten. Zeker als je je op die laatste richt, kun je echt verandering teweegbrengen." De logica is dat bedrijven en instanties die fors bijdragen aan klimaatverandering niet voldoen aan hun "maatschappelijke zorgplicht", legt Cox uit: ze brengen door hun handelen anderen in gevaar. "Ook als ze niet door specifieke wetten en regels gedwongen worden om bijvoorbeeld hun uitstoot te verminderen, zouden ze alsnog hun eigen verantwoordelijkheid daarin moeten nemen. Hun uitstoot nu schaadt over een aantal decennia de mensheid, dat staat wetenschappelijk niet ter discussie."

Grote spelers

Zijn inzichten tekende hij in 2011 op in zijn boek *Revolutie met Recht*, dat het fundament legde voor zijn klimatzaken. De bekendste daarvan is ongetwijfeld de zaak die hij namens stichting Urgenda voerde tegen de Nederlandse staat. De rechtbank oordeelde dat die laatste in 2020 25 procent minder

broeikasgassen moest uitstoten dan in 1990. Het vormde wereldwijd een inspiratie voor nieuwe zaken, zegt Cox, "waarbij veel rechters onze redenering hebben overgenomen. We hopen dat de Shell-zaak [waarin hij namens Milieudefensie het olieconcern probeert te dwingen de CO2-uitstoot met de helft te verminderen; de Hoge Raad doet volgend jaar uitspraak] hetzelfde effect heeft." Samen met Milieudefensie richt hij nu ook zijn pijlen op ING. "We focussen ons op de grote spelers, niet de bakker op de hoek. Omdat veel sectoren worden gedictieerd door een handjevol multinationals. Zij bepalen grotendeels de systemen waarin we leven." Machtsverhoudingen, daar draait het uiteindelijk allemaal om, stelt Cox. "Ik denk dat veel mensen de onderliggende structuren niet zien, of niet willen zien. Klimaatverandering is slechts een uiting van het daadwerkelijke probleem: dat olie- en gasbedrijven te machtig zijn geworden. Vanaf de jaren '70 is onder de neoliberale ideologie steeds meer macht van overheden naar bedrijven verschoven. Die zijn steeds meer multinational georganiseerd. Dat geeft ze nieuwe drukmiddelen. Als iets niet bevalt, kunnen ze dreigen om naar een ander land te verkassen. En ze fuseren tot steeds grotere bedrijven met enorme omzetten. Daarmee kun je alles kopen."

Vechten

Met die macht vecht men om systemen in stand te houden, vervolgt de advocaat. "Politieke lobby, *greenwashing*, de beste advocaten en juristen inhuren. Op de Zuidas zijn ze er rijk mee geworden. Het hele klimaatprobleem had al opgelost kunnen zijn. Maar bedrijven geven de winst liever aan aandeelhouders dan dat ze die in innovatie steken. Die aandeelhouders hoeven ook nooit de broekriem aan te halen als het tegenzit. Bezuinigingen en

ontslagen gaan over de rug van de arbeiders en burgers. Daar komt veel onvrede in de samenleving vandaan. En wie krijgt de schuld daarvan? Degenen die zich niet kunnen verweren: asielzoekers, LHTBI+ers."

Opofferingen

De strijd tegen machtige vervuilers vergde opofferingen van Cox. In interviews komt steevast terug hoe hij jarenlang geregeld nachten en weekenden op kantoor doorbracht, en een groot deel van de opvoeding van zijn dochters miste. "Dat is echt nodig om zulke zaken te winnen." Schrikt dat rechtenstudenten en juristen die in zijn voetsporen willen treden niet af? "Niet iedereen hoeft mijn weg te bewandelen, die is niet representatief. Wij proberen iets te doorbreken. Als dat eenmaal is gebeurd, kunnen vele anderen daarop doorbouwen. Dat kan ook met een gezonde werk-privé-balans."

Maar ook buiten de rechtszaal kan iedereen het verschil maken, stelt Cox. "Praat met elkaar over waarom er gebeurt wat er gebeurt. En laat vooral je stem horen, maak duidelijk dat het ook anders kan. We kunnen plantaardig eten zoveel we willen, maar dat alleen verandert te weinig." Hij wijst op *Fridays for Future*, schoolstakingen voor het klimaat. "Die hadden voor corona een enorme impact op hoe de politiek over het probleem sprak."

Mond snoeren

En de angst om het label 'activist' opgeplakt te krijgen? "Daar zou niemand van wakker moeten liggen", reageert Cox stellig. "Het is een beproefde strategie van bepaalde groepen – extreemrechts, neoliberale denktanks – om mensen de mond te snoeren. Ze doen hun best om zo'n woord een negatieve lading te geven. Net als bij het woord 'woke' gebeurt, terwijl dat juist over medemenselijkheid gaat. Activisme gaat over betrokkenheid, daar is niks mis mee."

Het is nu eenmaal hoe "het spel gespeeld wordt", zegt Cox. "Als je tegenkracht voelt, dan zou ik dat altijd als aanmoediging zien. Dan druk je op de juiste plek. Als je dat niet ervaart, voelt de status quo zich niet bedreigd en loop je met de meute mee. Die tegenkracht moet je eigenlijk opzoeken."

50 jaar UM, 50 jaar knokken

Vanaf het prille begin heeft de (toen) Rijksuniversiteit Limburg moeten knokken tegen een vaak vijandige buitenwereld: politiek en ambtelijk Den Haag, maar ook de andere universiteiten in het land. Want de RL lag nog maar net in de luiers of er brak een economische crisis uit. Dus: bezuinigen. Waarbij onder het motto last in, first out graag naar het nieuwkomertje in het diepe zuiden werd gewezen. Tevergeefs, men onderschatte de strijdbaarheid die hier heerste. En die zo in het DNA van de jonge universiteit kroop dat men elkaar ook onderling regelmatig de tent uit vocht.

Tekst: **Wammes Bos**
Illustraties: **Berend Vonk**
Foto's: **archief Observant**

HEILLOZE PLANNEN

Het laatste gevecht? Of beter gezegd, het recentste? Dat is zonder twijfel de lobby geweest om Den Haag af te brengen van heilloze plannen om de internationalisering en 'verengelsing' van het hoger onderwijs in te perken. Althans, heilloos voor de UM. Want minder buitenlandse studenten en curricula die vooral Nederlandstalig moesten zijn: dat zou de doodsteek voor de Maastrichtse universiteit betekenen, bezwoer de voorzitter van het college van bestuur Rianne Letschert aan wie het maar wilde horen. Sterker, voor de regio, zei ze tegen *Observant*, zou het een economische ramp zijn die ook "de bakkers, de horeca, de bioscopen" zou treffen. Inderdaad, Letschert was, samen met de Limburgse politiek en het bedrijfsleven, behoorlijk op dreef. Ze liep de afgelopen jaren zowel het ministerie van Onderwijs als de Tweede Kamer plat (nu: "Zo kun je het wel stellen, ja...") en met resultaat: Maastricht krijgt een uitzonderingspositie, tenminste als er onderweg - de desbetreffende wet is nog steeds niet definitief - geen ongelukken meer gebeuren. Met haar optreden plaatste Letschert zich in een opvallende traditie van activistische collegevoorzitters, te beginnen met Sjeng Tans, de man die alom als grondlegger van deze universiteit wordt beschouwd. Maar ook zijn opvolgers wisten van wanten.

OMSTREDEN VANAF HET BEGIN

Het zijn de jaren zestig, de Nederlandse bevolking groeit, er zullen meer artsen nodig

zijn en bovendien neemt de animo voor de zeven bestaande medische faculteiten toe: die zitten dus vol. Kortom, er is een achtste nodig. Maar waar? Maastricht meldt zich: na de gedwongen mijnsluitingen heeft Zuid-Limburg een nieuwe impuls nodig. Verder stromen Limburgse scholieren veel te weinig door naar het wetenschappelijk onderwijs en iedereen weet dat universiteiten vooral studenten uit de omringende regio rekruteren. Een en een is twee: de achtste medische faculteit moet in Maastricht komen en doorgroeien naar een algemene universiteit. Vinden ze in Limburg. Maar er is een geduchte Brabantse lobby (voor Tilburg of Eindhoven) en ook een Twentse (Enschede) die wijzen op hun objectieve voordelen: er is daar al hoger onderwijs zodat het dure optuigen van een nieuwe instelling inclusief academisch ziekenhuis vermeden kan worden. De Maastrichtse kandidatuur ligt daarom moeilijk, belangrijke adviesraden van de regering zijn tegen, ambtenaren op het ministerie ook. De Tweede Kamer is verdeeld, ook de grote PvdA-fractie. Toch weet hun onderwijsspecialist de partij mee te krijgen en uiteindelijk lukt het: het kabinet kiest in 1969 voor Maastricht, triomf op het Vrijthof, de grote klok van de Sint Servaasbasiliek beiert de stad dof.

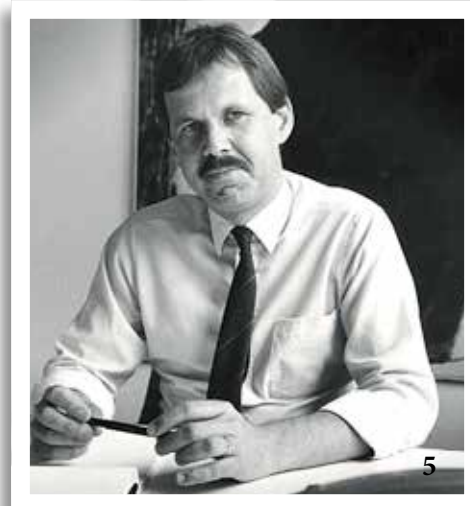
En wie was die PvdA-onderwijspecialist? Sjeng Tans, een Maastrichtenaar, hij zou de eerste voorzitter van het college van bestuur worden. Een vechtjas die meteen weer de ring in kon want in de jaren die volgden sloeg de twijfel toe. De verwachte bevolkingsgroei viel bij nader inzien tegen, met de bestaande zeven geneeskundefaculteiten lukte het op termijn ook wel, klonk het her en der. Zou het kabinetsbesluit overeind blijven? En toen de betrokken ministers de vereiste concrete stappen steeds maar weer uitstelden, werd het opnieuw spannend.

Iets vernieuwends

Maar de initiatiefnemers waren niet voor één gat te vangen. De inhoudelijke opzet van de faculteit was nog tamelijk traditioneel; als we daar nou eens iets bijzonders van maken? Iets vernieuwends, een experimenteel 'probleemgestuurd' onderwijsstelsel? En inhoudelijk: we gaan een nieuw soort arts opleiden, met de focus op de eerstelijns zorg, op huisartsgeneeskunde, met meer aandacht voor de maatschappelijke aspecten van ziekte en gezondheid. Dat werd de nieuwe koers, samengevat in de zogenoemde Basisfilosofie.

En warempel, Maastricht kreeg groen licht. Maar alles duurde zo lang, ze zaten nu al in 1973, Tans kende de politiek en wist dat daar geen zekerheden bestaan, het besluit moest zo snel mogelijk onomkeerbaar gemaakt worden. Dus: zorg dat er studenten zijn, want wie zou een groep enthousiaste jonge dokters in spe nog durven wegsturen? Precies daarom kwamen vijftig 'cursisten', ze mochten officieel geen student heten, al in september 1974 binnen. Het was een dappere en zelfbe-

1. Tijdelijk onderkomen voor de eerste lichten psychologie 2. Studenten tijdens de INKOM van 1986 3. Rianne Letschert 4. Sjong Tans en koningin Juliana bij de oprichting van de RL 5. Karl Dittrich 6. Koningin Beatrix opent het AZM 7. Louis Boon 8. Co Greep

wuste eerste (en ook tweede) lichting die minstens even vechtlustig was als de grondleggers van de faculteit. Ze zouden van zich doen spreken.

EEN ZIEKENHUIS, MOET DAT?

Bijvoorbeeld in de hooglopende discussies over het, of liever: een, academisch ziekenhuis. Moest er zo'n ziekenhuis komen en zo ja, hoe dan? Die vraag lijkt tegenwoordig op zich al absurd: een faculteit geneeskunde, daar hoort toch een academisch ziekenhuis bij? Jazeker, vonden ook de mannetjesputters die bij andere universiteiten waren weggeplukt om hier een 'kernstaf' te vormen. Onder hen chirurg Co Greep en andere hoogleraren die zo snel mogelijk een solide faculteit annex ziekenhuis uit de grond wilden stampen. Alleen al om als medisch cluster op langere termijn te kunnen overleven in een politiek klimaat dat rond 1980 steeds meer naar bezuinigen neigde. Want dat is wat tot ver in de jaren tachtig dreigde: sluiting van Maastricht om zo de nationale onderwijsbegroting te ontlasten. Er moest, kortom, als de sodemieter iets worden neergezet waar niemand meer omheen zou kunnen. Het werd een formidabel gevecht, ook al omdat de voorstanders op twee fronten tegelijk moesten strijden. Want ja, er lag nu eenmaal die basisfilosofie. Die door nogal wat aanhangers binnen de RL werd uitgelegd als: we hoeven juist géén traditioneel academisch ziekenhuis met alles erop en eraan, we hebben genoeg aan de bestaande ziekenhuizen en andere zorginstellingen in de regio en aan de academisering van huisartsenpraktijken.

Idealistische types

En aanhangers waren er genoeg onder jongere medewerkers en vooral de eerste lichten studenten. Linksige idealistische types veelal, die hun toekomstige beroepspraktijk anders voor zich zagen; daarom waren ze nou net niet in Leiden of Utrecht gaan studeren. Types ook die de weg in de zorgsector, de relevante ministeries en de partijen in de Tweede Kamer, wisten te vinden. Een door hen uitge-

Het werd een formidabel gevecht, ook al omdat de voorstanders op twee fronten tegelijk moesten strijden

werkt plan voor een medische faculteit zonder academisch ziekenhuis ging het land door, tot ergernis van Greep en de zijnen. Helemaal ergerlijk werd het toen er Kamervragen werden gesteld, uiteraard ingestoken door de Maastrichtse dwarsliggers, of nieuwbouw van een ziekenhuis niet strijdig was met de basisfilosofie?

Toen dat eenmaal bekend raakte in het RL-hoofdgebouw aan de Tongersestraat (nu SBE) was het alsof een bom ontplofte. Een dolkstoot in de rug, van de eigen studenten nota bene! Het gevloek van Co Greep zal tot in Eijsden te horen zijn geweest.

Maar het verzet werd gebroken, en zo'n tien jaar later stond er in Randwijck een AZM, nu MUMC+ geheten. Was daarmee alle kou uit de lucht? Tot verbijstering van velen in Maastricht niet. Nog in 1994 circuleerden er Haagse ambtelijke plannen om geneeskunde en academisch ziekenhuis alsnog op te doen.

Toenmalig collegevoorzitter Karl Dittrich vond dat het bewijs "dat de bezuinigingsmaatregelen voor het hoger onderwijs achter een

bureau zijn bedacht door een boekhouder in het kwadraat".

WAAR BLIJFT VERDOMME HET GELD?

Ruzies, daar stonden de facultaire medici heel lang om bekend. Binnen de faculteit, maar ook met andere nieuwe faculteiten of met het college van bestuur. Ze stonden op hun strepen, lieten zich hun tamelijk riante bekostiging niet zomaar afnemen als een andere faculteit aan de deur klopte. Tot wanhoop van de nieuwkomers. René Verspeek was van 1982 tot 2003 directeur van wat nu de School of Business and Economics (SBE) heet. In een interview voor het jubileumboek (2022) van de SBE zei hij er dit over: "Wij hebben ons de eerste jaren eindeloos moeten invechten. Geneeskunde (...) was alles. En ze bleven daar altijd maar het meeste geld krijgen, het verdeelmodel deugde niet. Terwijl er steeds meer nadruk op groei werd gelegd

Lees verder op pagina 10

achtergrond

door het college, dat was daar krampachtig mee bezig. Wij groeiden, maar waar bleef verdomme het geld?"

En dus, zo redeneerden de economen, als het college niet wilde luisteren moesten de hakken maar in het zand.

Verspeek: "Op een bepaald moment zeiden wij: dan maar minder studenten, we groeien sowieso te hard, we hebben toch al moeite om medewerkers te krijgen, zeker bij bedrijfs-economie. (...) Het is een paar keer in de geschiedenis voorgekomen dat we zo op de rem zijn gaan staan. (...) Ik zag het als een van mijn rollen: proberen om - met gestrekt been - in de discussies over het verdeelmodel de liefde voor geneeskunde wat minder te maken. (...) Ons punt was: voor onderwijs moeten we dezelfde norm krijgen. Ook wij hebben groepen van tien studenten, wij doen het bovendien goed in de rankings, eindigen daar steeds op 1 of 2, niet zoals die gemakzuchtige types bij geneeskunde die afzakken naar de derde of vierde plaats."

GEEF DE RL EEN VINGER...

Ook met de zusteruniversiteiten botste het regelmatig, want de RL moest groeien om levensvatbaar te zijn, moest dus nieuwe studierichtingen binnenhalen maar ja, de 'zusters' interpreterden dat toch vaak als concurrentie. Neem de inmiddels uiterst succesvolle Faculty of Science and Engineering (FSE), een heuse bètafaculteit die jaar na jaar groeit. Al sinds het prille begin van de RL/UM werd over een bètapoot gedroomd maar door (reëel of verwacht) verzet van elders bleef het veertig jaar bij dromen.

De RL gaat voor een niche? Ammehoela, binnen de kortste keren staat er dan een hele faculteit

het licht, men zou focussen op de harde bètakant van het vak, biologische- en cognitiopsychologie, een niche in het brede psychologiepalet. En nee, zei initiatiefnemer Louis Boon, het overlapt echt niet met wat er elders in het land gebeurde, daar hadden ze goed naar gekeken, dus minister: een beletsel voor toestemming is er niet. Een Nijmeegse betuurder reageerde verbijsterd in *Observant*: "Flauwekul. Ze zijn dan zeker niet verder dan Sittard geweest met hun verkenningen."

Diep wantrouwen

Het zou het begin worden van steeds hardnekkiger tegenstand, ook van Tilburg trouwens waar psychologie zo ongeveer wegbezuinigd was. Gevoed door een diep wantrouwen tegenover de Maastrichtenaren, want men wist: geef ze een vinger...; de RL gaat voor een niche in het vakgebied? Ammehoela, binnen de kortste keren staat er dan een hele faculteit met alles erop en eraan. En daar gaan wij, in Tilburg en Nijmegen die tradi-

tioneel veel Limburgse studenten trekken, dan heel veel last van krijgen. Het verzet was trouwens breder, ook andere universiteiten protesteerden: dit nu nog 'smalle' initiatief zou ongetwijfeld leiden tot een brede opleiding straks en daar waren er al zeven van. En dat terwijl afgestudeerde psychologen moeilijk aan de bak kwamen. In 1993 hing het plan aan een zijden draadje, minister Ritzen wees het in eerste instantie af, maar Boon wist tenslotte het tij te keren door de belangrijkste landelijke adviescommissie alsnog te overtuigen. Nijmegen gaf echter niet op en bleef dwarsliggen. Maastrichts collegevoorzitter Loek Vredevoogd ergerde zich in *Observant* dood aan die houding: "Ze zouden nu eens moeten ophouden." Uiteindelijk deden ze dat.

tioneel veel Limburgse studenten trekken, dan heel veel last van krijgen. Het verzet was trouwens breder, ook andere universiteiten protesteerden: dit nu nog 'smalle' initiatief zou ongetwijfeld leiden tot een brede opleiding straks en daar waren er al zeven van. En dat terwijl afgestudeerde psychologen moeilijk aan de bak kwamen. In 1993 hing het plan aan een zijden draadje, minister Ritzen wees het in eerste instantie af, maar Boon wist tenslotte het tij te keren door de belangrijkste landelijke adviescommissie alsnog te overtuigen. Nijmegen gaf echter niet op en bleef dwarsliggen. Maastrichts collegevoorzitter Loek Vredevoogd ergerde zich in *Observant* dood aan die houding: "Ze zouden nu eens moeten ophouden." Uiteindelijk deden ze dat.

Luister naar 50 jaar UM in de Observant podcast

Observant maakt vanwege het vijftigjarig jubileum van de UM ook een serie podcasts. Daarin blikken we terug op het verleden van de universiteit, bespreken we de pieken en dalen, halen we herinneringen op en kijken we ook voorzichtig vooruit naar de toekomst. In de eerste aflevering is Sjeng Kremers te gast, de voormalig gouverneur in Limburg en als zodanig van grote waarde voor het voortbestaan van de UM. Vanaf maandag 26 januari is de podcast te beluisteren via Spotify, Apple en Podbean.

PODCAST

OBSERVANT

HET AUDIOZUSJE VAN HET WEEKBLAD VAN DE UNIVERSITEIT MAASTRICHT, waarin we je bijpraten over wetenswaardigheden, bijzonderheden en nieuws over de universiteit en het studentenleven.

50

JAAAR
UM

colofon

Redactie Wendy Degens (hoofdredacteur), Deborah Blekkenhorst, Peter Doorakkers, Cleo Freriks, Riki Janssen, Stefan Moens (financieel medewerker), Dennis Vaandel
Telefoon 043 3885390

E-mail observant@maastrichtuniversity.nl

Website www.observantonline.nl

Aan dit nummer werkten mee Wammes Bos, Wim Groot, Rita Wiśniewska

Ontwerp en illustraties Simone Golob

Vertalingen Maud Bovelander, Susanna MacDaniel

Druk Janssen/Pers Gennep

Advertenties Zie alle info onder het kopje 'service' op onze site.

DE MEDEDELINGEN VAN DE UNIVERSITEIT, FACULTEITEN, SERVICECENTRA EN STUDENTEN- ORGANISATIES ZIJN TE VINDEN OP WWW.OBSERVANTONLINE.NL